

Prøven i Teoretisk Pædagogikum 2025-26

Tema 2: Faglig trivsel

Opgaveformulering

Du skal inden for temaet 'faglig trivsel' udarbejde en problemformulering, der fokuserer på, hvordan du kan styrke den faglige trivsel blandt dine elever i et af dine fag eller i fagligt samspil. Ud fra problemformuleringen skal du analysere og vurdere et eller flere undervisningsforløb i et af dine fag eller i fagligt samspil, hvor du har særligt fokus på at fremme den faglige trivsel. Du skal inddrage almen didaktik og fagdidaktik, og dine didaktiske valg skal begrundes både teoretisk og praktisk. Du skal udvælge den empiri fra din undervisning, der skal være udgangspunkt for din analyse og refleksion, og du skal gøre rede for, hvordan du vil opbygge og gennemføre analysen og refleksionen. Desuden skal du forholde dig til, hvordan din analyse og refleksion kan være et udgangspunkt for didaktisk udviklingsarbejde i din undervisning eller på skolen. Se i øvrigt om krav til opgaven i Studieordningen for Uddannelsen i teoretisk pædagogikum.

Temaets legitimering

Ifølge Lov om Gymnasiale uddannelser fra 2017 er det de gymnasiale uddannelsers opgave at tilrettelægge undervisningen, så alle elever uanset social baggrund *udfordres og trives fagligt* med henblik på, at de bliver så dygtige, som de kan.¹ I 2018 blev der indført obligatorisk trivselsmåling i alle de gymnasiale ungdomsuddannelser.² Målingen opgør elevernes trivsel fordelt på fem områder: foruden faglig individuel trivsel³ også social trivsel, læringsmiljø, pres og bekymringer samt mobning. Af resultatet for 2024 fremgår det, at den faglige individuelle trivsel ligger lavest, idet kun 32% af samtlige elever svarer 4 og 5 på en skala, hvor 5 indikerer højest trivsel. Siden har Center for Gymnasie- og erhvervsuddannelsesforskning lavet en lignende trivselsundersøgelse, TrivselsLUP. Også her er konklusionen, at den faglige trivsel, som fx kan forstås som tro på egne evner i et eller flere fag, er lav på de danske gymnasier,⁴ mens den emotionelle og sociale⁵ trivsel ikke er så dårlig, som tidligere undersøgelser har konkluderet. "Vi taler altid om unges emotionelle og sociale trivsel, men vi skal også tage faglig trivsel seriøst. På en skala fra et til fem ligger den på middelmådige 3,24,

¹ [Bekendtgørelse af lov om de gymnasiale uddannelser](#) kapitel 3 §28 stk 2.

² <https://www.uvm.dk/statistik/gymnasiale-uddannelser/elevtrivsel>

³ Se spørgsmålene til den faglige trivsel på <https://www.uvm.dk/-/media/filer/uvm/udd/gym/pdf20/jan/200123-metodenotat-indikatorberegning-gymnasial-trivsel.pdf> s.3

⁴ <https://gymnasieskolen.dk/articles/elevernes-faglige-trivsel-er-lav-men-de-fleste-unge-har-det-godt/>

⁵ [TrivselsLUP 2023](#) s.12, <https://praxis.dk/eux/artikel/trivselslup-2>

hvor de to andre former lander på knap fire,” konkluderer Ane Qvortrup om undersøgelsens overordnede resultat.⁶ Der er variationer i den faglige trivsel mellem de gymnasiale uddannelser, ligesom der er variationer mellem trivslen på 1. og 2. år.⁷

Definitioner

Ifølge Ane Qvortrups TrivselsLUP 2023 drejer faglig trivsel sig om, “hvorvidt eleverne oplever at føle sig glade i skolen samt motiverede og engagerede i skolearbejdet⁸. Faglig trivsel er et bredt og komplekst begreb, som er forbundet til både emotionel og social trivsel. I bogen ”Uddannelsesglæde”⁹ og i artiklen ”Trivsel i gymnasiet”¹⁰ peger Ane Qvortrup på tre faktorer, der især er positivt forbundne med faglige trivsel: faglige selvpåfattelse (self efficacy), faglig støtte og fokus på fremtidig uddannelse. Hun påpeger, at den faglige trivsel er potentialeorienteret og afgørende for livslangt engagement i læring.

Undervisningsministeriets FIP-kurser i 2024 havde netop faglig trivsel som tema. Her defineres faglig trivsel således: “Faglig trivsel’ indebærer ikke blot at mestre fagene, men også at have en positiv oplevelse af læringsprocessen og at føle sig tryk i undervisningen i de enkelte fag og i skolens faglige miljø generelt. Faglig trivsel er således afgørende for at sikre, at eleverne kan udnytte deres fulde potentiale og få en positiv og udbytterig gymnasietid.”¹¹

Invitationer til anden litteratur og forskning

I TrivselsLUP #2¹² identificeres fem tematikker, der har indflydelse på elevernes faglige trivsel. Undersøgelsen viser, at på tværs af uddannelser har self-efficacy og mestring størst indflydelse på elevernes faglige trivsel. Self-efficacy og mestring refererer til den enkeltes tro på egne evner. Fx “Jeg forstår det meste af undervisningen, jeg gør en indsats for at følge med i timerne, jeg klarer mig godt, jeg forstår det meste af det, vi lærer osv., jeg kan løse de fleste af opgaverne, jeg husker de ting, vi har arbejdet med osv.”¹³ Ifølge Bandura¹⁴ drejer mestringsforventning sig om elevers forventninger om, hvor godt de regner med at kunne klare den kommende opgave. Dorte Ågård understreger sammenhængen mellem mestring og motivation.¹⁵

Endvidere er relationen mellem elev og lærer helt central for faglig trivsel. Lærers nærvær, engagement og opmærksomhed bidrager til den enkelte elevs tryghed og til oplevelsen af at blive set,

⁶ <https://praxis.dk/hf/artikel/elevernes-faglige-trivsel-traenger-til-et-gevaldigt-loft>

⁷ <https://praxis.dk/eux/artikel/trivselslup-2>

⁸ Artikel i Gsk: <https://gymnasieskolen.dk/articles/elevernes-faglige-trivsel-er-lav-men-de-fleste-unge-har-det-godt/>
TrivselsLUP2023: <https://gymnasieskolen.dk/wp-content/uploads/2024/02/TrivselsLUP-datarapport-2023-final-redigeret.pdf>

⁹ <https://www.datocms-assets.com/22590/1742894099-uddannelsesglæde-antologi-e-bog.pdf>

¹⁰ <https://emu.dk/stx/paedagogik-og-didaktik/didaktiske-tilgange/trivsel-i-gymnasiet>

¹¹ <https://www.gle.org/GLE/Sider/FIP-kurser-tilmelding.aspx>

¹² https://issuu.com/praxisflips/docs/praxis_booklet_lup_2025_enk, p. 18 ff.

¹³ TrivselsLUP 2024. Datarapport. Center for Gymnasie- og erhversuddannelsesforskning.

¹⁴ Albert Bandura: ‘Self efficacy’ i Kognition og pædagogik nr. 83 2012. Siderne 16-35.

¹⁵ Ågård, D. Motivation. Frydenlund 2014

lyttet til og respekteret. En god lærer-elev-relation er det bedste udgangspunkt for læring.¹⁶ Ane Qvortrup peger i en artikel i "Uddannelsesglæde"¹⁷ på konkrete faktorer, som kan være med til at fremme faglig trivsel hos unge. Med begrebet *faglig trivsel* får vi mulighed for at forstå unge med forskellige trivselsprofiler, og skoler og uddannelsesinstitutioner har en vigtig funktion i forhold til udvikling af unges potentiale og mulighed for personlig vækst og forandring. Derfor er det nødvendigt, at lærerne går i dialog med eleverne om faglighed og forventninger til uddannelse.

I hæftet "Faglig trivsel på hhx og htx – de erhvervsfaglige gymnasier"¹⁸ er der konkrete forslag til, hvad man kan gøre for at styrke den faglige trivsel. Projektarbejde, tværfagligt arbejde, at arbejde fra ide til produkt er arbejdsformer, der styrker den faglige trivsel, og gode lærer-elev-relationer og lærertrivsel fremhæves som faktorer, der styrker den faglige trivsel.

Tilsvarende er der konkrete forslag til, hvordan man didaktisk kan arbejde med faglig trivsel i "Inspirationskatalog med indsatser til at fremme trivsel blandt gymnasieelever."¹⁹ Artiklen "Spil dig til faglig trivsel"²⁰ diskuterer, hvordan spil kan motivere eleverne og dermed være med til at styrke den faglige trivsel. Katja Holm²¹ giver konkrete råd til, hvordan man kan fremme faglig trivsel med udgangspunkt i temaerne mesterlære, heuristik og at skabe sammenhæng mellem fagene. I en artikel i Praxis²² peger Hanne Sparholt Jørgensen på, hvordan opbygning af faglige fællesskaber, elevernes medansvar for egen læring og ledelsesunderstøttede skoleudviklingsprojekter kan styrke elevernes faglige trivsel.

Stine Vang Elias hilser det nye fokus på både faglig trivsel og uddannelsesglæde velkomment: "Politikere, uddannelsesaktører og debattører - mig selv inklusive - bruger flittigt ord som 'opnå', 'overkomme' og 'overstå', når talen falder på skole og uddannelse. (...) Ligesom hele befolkningen er kommet på fornavn med begreber som præstationspres, karakterræs og 12-talspiger. (...) Vi har alt for længe været optaget af nytten ved uddannelse frem for glæden – og de mange døre, som uddannelse åbner. Uddannelsesglæde handler (...) ikke om at være tilfreds, glad eller lykkelig hele tiden. Det handler om, at nogen vil noget med en. Måske endda noget svært. Noget, som vil kræve noget af en. Noget nyt. Som man aldrig har prøvet før. Men der er en ramme og en forventning om, at man kan. Og derfor kan man."²³

¹⁶ <https://danskegymnasier.dk/wp-content/uploads/2025/11/Inspirationskatalog-trivselsindsatser-1.0-002.pdf> og <https://praxis.dk/hf/artikel/elevernes-faglige-trivsel-traenger-til-et-gevaldigt-loft>

¹⁷ <https://www.datocms-assets.com/22590/1742894099-uddannelsesglæde-antologi-e-bog.pdf>

¹⁸ https://deg.dk/files/media/document/DEG_FAGLIG_TRIVSEL_magasin.pdf

¹⁹ <https://danskegymnasier.dk/wp-content/uploads/2025/11/Inspirationskatalog-trivselsindsatser-1.0-002.pdf>

²⁰ <https://emu.dk/stx/samfundsfag/inspiration-til-undervisning/spil-dig-til-faglig-trivsel>

²¹ <https://emu.dk/stx/oldtidkundskab/saadan-kan-du-sikre-faglig-trivsel-i-din-undervisning>

²² <https://praxis.dk/hf/artikel/elevernes-faglige-trivsel-traenger-til-et-gevaldigt-loft>

²³ <https://avisendanmark.dk/debat/glaede-er-blevet-en-mangelvare-i-uddannelsessystemet>

Se også Søren Harnow Klausen [m.fl.](https://www.taylorfrancis.com/books/oa-edit/10.4324/9781003367260/developing-didactic-framework-across-beyond-school-subjects-s%C3%B8ren-harnow-klausen-nina-m%C3%A5rd?_gl=1*2xxe8*_gcl_au*MTEzODUyNzAzOC4xNzQ0MzU2MTM0*_ga*MTEyOTQyODQ4NS4xNzQ0MzU2MTM1*_ga_0HYE8YG0M6*czE3NDcxMjYyMjYkbzlkZzAkDE3NDcxMjYyMjYkajYwJGwwJGgw) artikel Fostering wellbeing competence through crosscurricular teaching. Wellbeing and skills for life. Side 87ff i https://www.taylorfrancis.com/books/oa-edit/10.4324/9781003367260/developing-didactic-framework-across-beyond-school-subjects-s%C3%B8ren-harnow-klausen-nina-m%C3%A5rd?_gl=1*2xxe8*_gcl_au*MTEzODUyNzAzOC4xNzQ0MzU2MTM0*_ga*MTEyOTQyODQ4NS4xNzQ0MzU2MTM1*_ga_0HYE8YG0M6*czE3NDcxMjYyMjYkbzlkZzAkDE3NDcxMjYyMjYkajYwJGwwJGgw

